

Висновки. У статті обґрунтовано ефективність використання словесного оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів на уроках української мови. На основі вивчення аналізу наукових праць низки вчених визначено, що правильне виконання кожного мовного завдання, активна участь кожного школяра залежить від того чи усвідомлює дитина, що саме йому треба виконати, що в його навчальній діяльності головне; що саме оцінюватиме вчитель.

Вважаємо, що слово (позитивне чи негативне), яке вказує, як учень справився зі своїм навчальним завданням, є «дієвим підкріпленням», яке спрямовує зусилля учня початкової школи в потрібному напрямі, показує важливість виконаного завдання і стимулює до ще більшої активності.

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников / Ш.А. Амонашвили. – М.: Педагогика, 1984. – 296 с.
2. Ананьев Б.Г. Психология педагогической оценки / Б.Г. Ананьев // Избр. психол. труды: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 2. – С. 128 – 267.
3. Вашуленко М.С. Нові підходи до шкільної початкової освіти / М. С. Вашуленко // Педагогічна газета. – 2000. – № 10. – С. 4.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Зубалій Н.П. Вплив оцінки на ставлення шестирічних першокласників до навчання / Н.П. Зубалій // Початкова школа 1990. – № 5. – С. 27 – 30.
6. Савченко О.Я. Оцінка вчителя – стимул і орієнтир учнів / О.Я. Савченко // Урок у початкових класах. – К.: Освіта, 1993. – С. 148 – 153.
7. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5 т. / В.О. Сухомлинський – К., 1976. – Т. 2. – С. 466; Т.4. – С. 31; Т.2 – С.465.

Марія Проць (Дрогобич)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРА

У статті розкриваються завдання уроків літературного читання як одного з основних компонентів розвитку мовленнєвої діяльності школярів. Вказується, що готуючись до уроків літературного читання, вчитель повинен окреслити структуру уроку та підібрати основні методи навчальної роботи, серед яких доцільними і перспективними є упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій. Поруч із позитивними аспектами використання комп'ютерів у навчанні школярів розкриваються й негативні фактори.

***Ключові слова:** літературне читання, інформаційно-комп'ютерні технології, читацька компетентність, комунікативна і пізнавальна компетентність, психопатологічні симптоми, соматичні порушення.*

Навчальний предмет «Літературне читання» є одним із предметів, під час якого здійснюється процес навчання, з одного боку, а з іншого – читання є засобом навчання. Його основною метою є формування читацької компетентності молодших школярів, яка є базовою складовою комунікативної і пізнавальної компетентності, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі [1].

Читання – один з основних компонентів розвитку мовленнєвої діяльності школярів, один із важливих засобів формування особистості. Тому так важливо в початкових класах сформуванню в учнів технічну сторону читання, уміння працювати з різними видами текстів, забезпечити максимальний вплив твору на школяра.

У світовій практиці читання вважається основною формою засвоєння найрізноманітнішої змістової та емоційної інформації, особливим засобом розумового і духовного розвитку особистості.

Читанню у початкових класах належить провідна роль у художній, суспільно історичній освіті, громадському, моральному, естетичному вихованні, у закладанні основ самовиховання, саморозвитку, духовності, національної свідомості.

Уміння читати – це наявність інтересу до читання, до книги як джерела пізнання довкілля, громадського виховання, опануванні літературної мови, розвиток духовного світу дитини, її почуттів.

Готуючись до проведення уроків літературного читання, педагог перш за все визначає дидактичну мету і виховні завдання уроків, зміст і обсяг нового навчального матеріалу, що має бути засвоєний на уроці, установлює основні лінії зв'язку з матеріалом, що попередньо вивчили учні, добирає запитання для повторення, а також окреслює структуру уроку та основні методи навчальної роботи на кожному етапі уроку з урахуванням рівня підготовки учнів, розподіляє навчальний час на окремі види роботи, добирає і готує необхідні наочні посібники до уроку, додаткову літературу, матеріал для самостійної роботи учнів.

В останні роки вчителі початкових класів зазначають зниження інтересу до навчання дітей 6-10-річного віку. Причинами втрати інтересу до знань є:

- невміння вчитися й долати труднощі пізнавальної діяльності;
- обсяг та складність матеріалу, який необхідно засвоїти і запам'ятати;

- педагоги часто організують діяльність без опори на бажання й мотиви учнів;
- убогість шкільного життя і навчального процесу (монотонність і одноманітність занять, відсутність швидкої зміни подій, яскравих вражень і нових зустрічей та необхідність тривалий час сидіти і майже не говорити – усе це робить шкільне життя нудним і невеселим);
- бідність методики і організації навчального процесу;
- застарілість матеріальних засобів навчання (прилади, наочність) і відсутність нових;
- традиційна структура, де переважають пасивні форми роботи учнів, практично повторюється на кожному уроці з усіх предметів [5, 10].

Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій протягом останніх п'яти років наклав певний відбиток на розвиток особистості сучасної дитини. Широке використання комп'ютерних технологій в освіті поступово, але досить упевнено стає найважливішою деталлю навчально-виховного процесу школи.

Якщо говорити про початкову школу, упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) у навчально-виховний процес є доцільним і перспективним.

Дитина приходить до школи у віці 6-7 років. А це значить, що різко змінюється не тільки уклад її життя, але й соціальний статус. Ігрова діяльність опиняється на другому плані, а провідною стає навчальна діяльність. Головним обов'язком стає навчання – серйозна і важка справа, що вимагає від молодшого школяра великих вольових зусиль.

На сьогодні ще, на жаль, провідне місце у викладанні предметів займають традиційні засоби – дошка, крейда та духовні джерела. Завдяки використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком. Усе це значно впливає на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, інтересу до навчання, активізації пізнавальної діяльності. Тим більше, що молодші школярі вже готові до роботи з ІКТ: вони знають, що таке комп'ютер, здебільшого вміють ним користуватися, у них відсутній психологічний бар'єр.

Учителеві застосування ІКТ дозволяє економити час і максимально ефективно виконувати повсякденні справи.

ІКТ розширили можливості подачі навчальної інформації. Застосування кольорів, графіки, звуку, сучасних засобів відеотехніки дозволяє моделювати різні ситуації й середовища, створювати презентації, що дає змогу підсилити мотивацію діяльності учня. Не тільки новизна роботи з комп'ютером, але й можливість регулювати подачу навчальних

завдань за ступенем складності, заохочення правильних рішень позитивно позначаються на мотивації.

Комп'ютери можна використовувати на будь-якому етапі уроку. мета використання комп'ютера на уроці читання така:

- розвивати у дітей логічне мислення;
- сприяти розвитку умінь і навичок планувати та передбачати результати своїх дій;
- розвивати швидкість реакції;
- сприяти розвитку просторових уявлень;
- розвивати образні компоненти мислення, уяву, увагу, зосередженість, кмітливість;
- сприяти вивченню і закріпленню алфавіту [3].

Підготувати і провести урок з використанням комп'ютера дуже просто. Для цього необхідно багато знати, багато вміти, дуже хотіти, відповідально ставитись до своїх учительських обов'язків, а найбільше – вийти на новий рівень педагогічного мислення.

Сполучаючи в собі можливості телевізора, відеомагнітофона, книги, калькулятора, будучи універсальною іграшкою, сучасний комп'ютер разом із тим є для дитини тим рівноправним партнером, здатним дуже тонко реагувати на її дії та запити, якого їй так бракує.

Та будь-яка система навчання припускає наявність як позитивних, так і негативних моментів. Так, проведення уроків з комп'ютером підвищує когнітивні здібності школярів, розвивають кмітливість та уяву. У дітей, захоплених комп'ютерами, вищі показники мотивації досягнень і саморозвитку.

Поруч із позитивними аспектами використання комп'ютерів у навчанні молодших школярів є й негативні фактори: з'являється велика кількість повідомлень про небезпечний вплив комп'ютерів на психіку дитини. Деякі автори вважають, що заняття з комп'ютером – це своєрідна залежність, що виражається в таких психопатологічних симптомах, як: нездатність переключатися на інші види діяльності, почуття уявної переваги над оточуючими, збідніння емоційної сфери, агресивне поведіння, звуження кола інтересів, прагнення до створення власного світу, відхід від реальності, діти менше читають тощо. Негативну картину доповнюють соматичні порушення – зниження гостроти зору, швидка стомлюваність тощо.

Сьогодні існують гігієнічні норми експлуатації комп'ютерів, причому для дітей, молодших ніж 12 років, цими нормами передбачено не більше ніж 10 хв. безперервної роботи на комп'ютері. На жаль, не завжди ці норми суворо дотримуються у навчальному процесі.

Використання комп'ютера у навчальній діяльності виглядає дуже природним із погляду дитини і є одним із ефективних способів підвищення мотивації та індивідуалізації її навчання, розвитку творчих здібностей і створення теплої емоційного середовища.

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012.

2. Пільгачук В. Профілактика професійних захворювань користувачів комп'ютерів. – Тернопіль: Підручники й посібники, 2004.

3. Пономаренко Л.В. Використання інформаційних технологій у практиці роботи початкової школи. – Харків: Вид. група «Основа», 2010. – 156 с.

4. Сидоренко Н. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках читання (3 клас)// Поч. школа. – 2012. – №11. – С. 19-21.

5. Фурс Г.О. Інноваційні педагогічні процеси у початкових класах як шлях до якісної освіти// Поч. навч. та вих. – 2009. – №16-18. – С. 10-15.

The article deals with the problem of literary reading lessons as a major component of the speech development of students. It is claimed that in preparation for the lessons of literary reading, the teacher should outline the structure of the lesson and pick up the basic methods of training, including appropriate and promising introduction of information and computer technology. Along with the positive aspects of using computers in teaching students the negative factors are revealed.

Keywords: *literary reading, information and computer technology, reading competence, communicative and cognitive competence, psycho-pathological symptoms, somatic disorders.*

УДК 930.2(477.83/.86) «18/19»

Тарас Савшак (Дрогобич)

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ГІМНАЗІЯХ ГАЛИЧИНИ У ПЕРІОД ВІД СЕРЕДИНИ ХІХ ДО 30-х років ХХ ст.

У статті розглядаються шляхи становлення методики навчання історії в українських навчальних закладах Галичини в період від середини ХІХ ст. до 30 років ХХ ст. Розкривається зміст, методи, форми та засоби навчання історії в підготовчих та основних гімназійних класах, висвітлюються проблеми засвоєння учнями історичних явищ та фактів у гімназіях Галичини в обстежуваний період.

Ключові слова *шляхи, розвиток, метод, методика, навчання, зміст, історія, методи, форми, засоби, гімназія, українська, Галичина.*